

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

44 Objicies secundò contra secundam conclusionem. Illud quod habet rationem mediæ, & dispositionis, est minus perfectum eō quod habet rationem termini, & finis, ac ultimæ formæ: Sed grātia sanctificans, & alia dona supernaturalia, se habent respectu visionis beatæ, sicut media ad finem, & dispositiones ad formam ultimam; unde gratia vocatur a D. Thoma 2.2. quæst. 24. art. 3. ad 2. quædam inchoatio gloriae in nobis: Ergo gratia est minus perfecta quam visio beatifica, ac proinde quam lumen gloriae, quod est principium proximum & inmediatum illius.

Respondeo distinguendo Majorem: Illud quod habet rationem mediæ, est minus perfectum, eo quod habet rationem ultimi finis, objectivi, concedo: formalis, nego. Similiter distinguo Minorem: se habent sicut media ad finem, formalem, concedo: objectivum, nego.

Explicatur: Visio beatifica est solum finis ultimus ac beatitudo formalis, quia est consecutio ultimi finis, ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 3. art. 8. ad 2. Quod autem ad finem qui est consecutio ordinaria, non opus est, et sit illo imperfectius: sicut nec unumquodque quod est propter suam operationem, oportet esse imperfectius illa, aut eius principio effectivo proximo.

Ad aliud quod additur, dicendum quod gratia dicitur inchoatio gloriae, aut semen illius, vel dispositio ad illam; non quia sit ei imperfector, sed quia illam virtute continet, tanquam principium meriti de condigno vita æternæ; nam ut ait D. Thomas quæst. 29. de verit. art. 6. Meritum est causa præmij secundum reductionem ad causam efficientem, in quantum meritum facit dignum præmium, & per hoc ad præmium disponit.

ARTICULUS V.

Quomodo concurrat intellectus lumine gloriae elevatus ad visionem beatificam, an ut causa principalis, vel instrumentalis?

§. I.

Premittitur quod apud omnes est certum.

Upono tanquam certum, & ab omnibus re Theologis contra Nominales receptum: Deum non producere visionem beatificam in intellectu beati, ipso merè passivè se habente, sed intellectus creatum lumine gloriae elevatum, activè in eam influere.

Ratio fundamentalis est, quia visio beata est actio vitalis: Ergo debet activè procedere ab intellectu creato, lumine gloriae perfusio. Consequens patet: in hoc enim differt natura vivens ab inanimata, quod illa se moveat ab intrinseco, & est principium activè influens in suas operationes; altera vero solum ab intrinseco moveatur, & in se recipit motum ab alio productum. Antecedens vero probatur primò, quia in Scriptura, beati videntes Deum dicuntur vivere vitam æternam; juxta illud Joan. 17. Hac est vita eterna, ut cognoscant te Deum verum. Secundò, quia videre Deum est intelligere, & cognoscere illum ut in se est: Sed intellectio & cognitio, actio vitalis est, ut constat; sicut esse intellectivum & cognoscitivum, dicit gradum vita perfectissimum: Ergo visio beatifica, actio vitalis est.

Tertiò, Sicut gratia habitualis est participatio vitalitatis divinae per modum radicis, ita etiam

A lumen gloriae est formalis participatio vita diuinæ per modum principij proximi: unde sicut homo justus, per gratiam & charitatem vivit vita supernaturali, & beatus, videndo Deum vivit vitam æternam & beatam.

Confirmatur primò ex Tridentino *6. can.* 45. 4. definiens, liberum arbitrium non se habere merè passivè in ordine ad actus quibus ad justificationem disponitur: Sed non alia ratione, ad actus prædictos non comparatur merè passivè liberum arbitrium creatum, nisi quia sunt vitales, & consequenter debent procedere ab intrinseco: Ergo cum visio beatifica vitalis sit, debet etiam a principio intrinseco activè concurrens procedere.

Confirmatur secundò: Si beati nihil agerent in visione beatifica, frustra daretur eis lumen gloriae, frustra essentia divina eorum mentibus uniretur per modum speciei impressæ & expressæ: ad quid enim illa visionis beatæ principia, si nullam eliciant intellectu, sed merè passivè se habeant? Et si Deus tantum in illis, & non per illos operatur, ad quid elevatur eorum intellectus? Hoc præsupposito tanquam certo, inquirunt Theologi modum quo intellectus lumine gloriae elevatus, activè influit in visionem beatam, ut causa principalis, vel instrumentalis.

§. II.

Difficultas resolvitur.

Dico igitur: intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, producit efficienter visionem beatificam, ut vera causa secunda principalis, & non ut merum instrumentum Dei. Est contra Suarez lib. 2. de attrib. cap. 16. Vazquem, & alios recentiores. Est tamen D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 2. & quæst. 24. de verit. art. 1. ad 5. & omnium Thomistarum.

Probatur primo conclusio: Nam ut docet S. Thomas loco ultimo citato, causa instrumentalis est illa, quæ ita moveatur ab aliquo agente extrinseco, ut tamen seipsum à principio intrinseco non moveat; ut constat in ferra, malleo, & aliis instrumentis artificialibus: Sed intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, non ita moveatur à Deo ad visionem beatificam, ut seipsum à principio intrinseco non moveat: Ergo non concurrat ad illam per modum instrumenti, sed per modum causa principalis. Major patet, Minor probatur. intellectus videns Deum, vitaliter operatur, & vivit vitam æternam & beatam, ut ostendimus §. præcedenti: Sed de ratione causa vitalis, & vitaliter operantis est, quod se moveat ab intrinseco, ut docent Philosophi in libris de anima: Ergo intellectus videns Deum, moveat se ab intrinseco ad visionem beatificam.

Probatur secundò: De ratione instrumenti propriè sumpti est, ut elevetur extra latitudinem sui objecti ad aquati; ut constat in aqua baptismali, quæ elevatur ad producendam gratiam, quæ est extra latitudinem objecti ad aquati cuiuscunque agentis creati: Sed intellectus creatus in visione beatifica non elevatur extra latitudinem sui objecti ad aquati; ut patet ex dictis in prima disputatione, ubi ostendimus, quod licet Deus clare vistus, non contineatur intra objectum concentricale & proportionatum intellectus creatus, continetur tamè intra latitudinem objecti ad aquati illius, quod est ens ut sic, analogicè commune Deo & creaturis: Ergo intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, non concurrat instrumentaliter

taliter ad visionem beatificam.

A 50 Confirmatur: Instrumentum propriè sumptum, neque habet virtutem proximam, neque radicalem ad effectum causæ principalis: aqua enim v. g. non habet virtutem radicalem ad producendam gratiam, neque serra ad scindendum artificiosè: Sed intellectus creatus habet virtutem, saltem radicalem & remotam, ad videndum Deum, ut supra ostendimus; alioquin non influeret activè in visionem beatificam, sed ad illam merè passivè se haberet, sicut aqua respectu cœlæfactionis: Ergo ad illam non concurrit instrumentalis.

B 51 Probatur tertius: Quando aliquis effectus, vel actus est connaturalis alicui potentia activæ, procedit ab illa tanquam à causa principali: Sed visio beata est connaturalis intellectui creato illustrato lumine gloriae: Ergo ab illo ut à causa principali procedit. Major patet, nunquam enim potest effectus, seu actus, connaturaliter procedere ab instrumento: v. g. nunquam producitur connaturaliter gratia à Sacramento, quia instrumentum solum agit ut motum à principali agente; quare effectus nunquam potest illi esse connaturalis, sed solum agenti principali. Minor verò probatur. Intellectus lumine gloriae perfusus, est ordinis divini, & veluti deiformis, & participat vim proximam intelligendi quæ est in Deo: unde sicutvis proxima intelligendi Dei, illum respicit connaturaliter tanquam objectum sibi proprium & proportionatum, & habet essentiam divinam per modum formæ, & speciei intelligibilis sibi connaturaliter unitam, sive potius identificatam: ita & intellectus lumine gloriae perfusus, connaturaliter respicit Deum tanquam objectum proportionatum, & exigit uniri essentia divinæ, ut species & forma intelligibili, ut antea exposuimus.

Addo quoddam signum connaturalitatis actus cum potentia, est delectatio quam percipit potentia in tali actu: unde D. Thomas infra. 18. art. 2. ad 2. Contingit aliquorum operum, esse hominibus non solum principia naturalia, sed etiam quedam superaddita; ut sunt habitus inclinantes ad quædam operationum genera, quasi per modum nature, & facientes illas operationes esse delectabiles. Sed intellectus creatus, lumine gloriae perfusus, maximè delectatur in visione beatifica, imò per ipsam redditur beatus: Ergo visio beatifica est illi connaturalis.

C 52 Dices, Non potest esse magis connaturale intellectui, ut habenti lumine gloriae, videre Deum, quam habere ipsum lumen: Sed habere lumen gloriae, non est connaturalis intellectui creato: Ergo visio beatifica non est connaturalis intellectui creato, lumine gloriae illustrato.

Respondeo negando Antecedens, quia non est eadem ratio de lumine gloriae, & de intellectu illud habente: nam lumen gloriae non supponit in intellectu formam aliquam, ratione cuius constitutatur subiectum aliquo modo connaturaliter receptivum illius, sed solum potentiam obedientialem passivam: visio autem supponit lumen constitutens intellectum aliquo modo connaturaliter elicivum & receptivum illius.

D 53 Probatur quartus conclusio contra Suarezum argumento ad hominem. Si intellectus haberet se ut causa instrumentalis ad visionem beatam, non egret lumine gloriae ad videndum Deum, etiam de via ordinaria; & oculus corporeus posset elevari ad visionem beatam: Utrumque fal-

Tom. I.

sum est, & contra illum Authorem: Ergo &c. Major quod primam partem probatur: quia juxta illum, instrumenta Dei non elevantur, nisi per potentiam obedientialem singulis rebus creatis inditam: Cur ergo intellectus indigeret ita lumine gloriae, ut non nisi per miraculum posset sine illo videre Deum; Aut cur non ponit in aliis instrumentis similes qualitates ad hoc ut eleventur; Hæc duo, sine dubio, parvum sibi consentient in illius doctrina.

Probatur secundum: Instrumenta possunt elevari ultra suum objectum adæquatum, & specificativum; ut constat in Sacramentis, quæ elevantur ad producendam gratiam: Ergo si homo concurrat solum instrumentaliter ad videndum Deum, poterit ejus oculus elevari ad visionem Dei, licet Deus non contineatur intra objectum adæquatum ipsius, sicut nec gratia intra virtutem adæquatam aquæ sacramentalis.

E 54 Confirmatur: Quando agens est infinita virtus, sicut Deus, potest de potentia absoluta uti quolibet instrumento ad quemcunque effectum, vel eundem effectum immediatè per seipsum cauere: Ergo si intellectus creatus instrumentaliter tantum concurrat ad videndum Deum, poterit ad sui visionem elevari, non solum oculum corporeum, sed lapidem, vel plantam; vel etiam se solo producere visionem intellectus creatus, illo merè passivè se habente; Athac omnia repugnant, ut constat ex supradictis: Ergo intellectus creatus non concurrat instrumentaliter ad visionem beatificam.

Probatur ultimo: Si intellectus creatus instrumentaliter tantum concurreret ad visionem in patria, etiam voluntas se haberet solum per modum instrumenti ad actus supernaturales quos elicit in via: Consequens est absurdum: Ergo &

F Antecedens. Major patet, nam ratio præcipua cur visio beata dicatur produci à nobis instrumentaliter, est supernaturalitas, quæ reperitur in actibus viae. Minor verò probatur ex D. Thoma 2.2. quæst. 23. art. 2. ubi inquit: Non potest dici, quod sic moveat Spiritus Sanctus voluntatem ad actum diligendi, sicut moveret instrumentum: ceterum tolleretur ratio voluntary, & excluderetur ratio meriti. Idem docet in hac parte quæst. 10. art. 4. ad 3. his verbis: Si voluntas ita moveretur ab alio, quod ex se nullatenus moveretur, opera voluntatis non imputarentur ad meritum, vel demeritum; sed quia per hoc quod moveatur ab alio, non excluditur quin moveatur ex se, ideo per consequens non tollitur ratio meriti, vel demeriti. At si voluntas haberet rationem puri instrumenti in ordine ad actus supernaturales, non moveret seipsum ad illos, sed tantum à Deo moveretur: instrumentum enim propriè dictum, non moveret seipsum ad agendum, sed à causa principalis moveretur: Ergo voluntas non habet rationem puri instrumenti in ordine ad actus supernaturales quos elicit.

S. III.

Solvuntur objectiones.

G Objicunt in primis Adversarij: Ss. Patres liberum arbitrium appellante solent instrumentum divinæ gratiae, & impliciter negant esse agens principale in negotio salutis; & D. Thomas 2.2. quæst. 173. art. 4. dicit, Moveretur mens Propheta à Spiritu Sancto, sicut instrumentum. Ergo à fortiori idem dicendum est de intellectu creato respectu visionis beatifica.

Secundo arguunt: Illa causa est instrumenta-

V

lis,